Cofnodion

Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol

Dyddiad: Dydd Mawrth, 12 Mawrth 2024

Amser: 9.30 am

Bresennol: Cynghorydd Deb Davies (Cadeirydd), Cynghorydd Saeed Adan, Cynghorydd Farzina Hussain, Hayley Jones (Athrawes-ymgynghorydd am Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg), Huw Stephens (Cynrychiolydd ffydd), Neeta Baicher (Cynrychiolydd ffydd), Tanya Simmonds (Cynrychiolydd ysgol uwchradd), Emma Keen (Gwasanaeth Addysg Lleiafrifoedd Ethnig Gwent) (GEMS), Sarah Morgan (Pennaeth Addysg), Rebecca Penn (Ysgol gynradd eglwys yng Nghymru Charles Williams), S Hawke-Williams (Ysgol John Frost)

Yn presenoldeb: Simon Richards (Swyddog Llywodraeth) and Katharine Majer (Dirprwy reolwr am gwasanaeth democrataidd a etholiadau)

---

1 **Ymddiheuriadau am Absenoldeb**

Mark Rowland a Tom Hills (Pennaeth yr Eglwys yng Nghymru a Chynrychiolydd yr Eglwys yng Nghymru)

2 **Cofnodion y Cyfarfod Blaenorol**

Cadarnhawyd bod cofnodion y cyfarfod diwethaf yn gofnod cywir a phriodol. Nododd y Fforwm nad oedd Rebecca Penn wedi'i rhestru'n bresennol a gofynnodd am i hyn gael ei newid.

3 **Ysgol Basaleg - Dull Uwchradd o Ymdrin â Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg (CGM)**

Cyflwynodd y Cynrychiolydd Athrawon Uwchradd i'r Fforwm. Disgrifiodd y dull allweddol o ymdrin â CGM yn Ysgol Basaleg.

Pwyntiau Allweddol:

-

- **Mae Ysgol Basaleg yn defnyddio proses o asesu parhaus a graddau disgwyliedig gofynnol. Mae'r newidiadau hyn i asesu wedi golygu newid meddylfryd a diwylliant i fyfyrwyr, staff a rhieni.**
- **Mae polisi asesu ysgol gyfan ond hefyd polisïau lefel adran penodol.**
- **Mae ymgysylltu â dysgwyr yn hanfodol a dylid ystyried CGM yn rhan annatod o'r cwricwlwm a dylid ystyried pwrpas popeth a wnawn yn yr ystafell ddosbarth a'r tu allan iddi.**
- **Mae'n faes pwnc unigryw sy'n atgyfnerthu'r hyn y gall pynciau eraill ei gynnig ond sy'n sefyll ar ei ben ei hun yn ei natur unigryw a'r hyn y mae'n ei gynnig i ddysgwyr.**

- **Dylai astudio CGM fod yn amlddisgyblaethol, mabwysiadu dull bydolwg a chynnwys ehangder a dyfnder.**
- **Dylai CGM fod yn wrthrychol, yn feirniadol ac yn blwraliaethol a dylai fod yn berthnasol ac yn gynhwysol i bawb.**
- **Dylai'r cwricwlwm CGM gael ei adeiladu o amgylch 'profiadau dysgwyr' a dylai gynnig cyfle ar gyfer unigoliaeth, creadigrwydd a datblygu sgiliau.**
- **Mae angen dull cyfannol ar CGM.**

Trafodwyd y canlynol:

Dywedodd y Fforwm fod rhai o'r technegau addysgu a ddefnyddir yn dda i ddysgwyr amlieithog. Gofynnodd, pan fo ystafelloedd dosbarth yn cael eu troi'n barthau rhyfel, a yw hyn yn cael ei drin mewn modd sensitif. Dywedodd y Cynrychiolydd Athrawon Uwchradd wrth y Fforwm nad yw'n drafodaeth heb ei rheoli a bod dysgwyr sydd wedi cael eu heffeithio'n uniongyrchol gan y materion hyn sydd am drafod eu profiadau.

Gofynnodd y Fforwm lle mae Ysgol Basaleg o ran CGM. Dywedodd y Cynrychiolydd Athrawon Uwchradd wrth y Fforwm ei bod yn ysgol beilot, a bod pob myfyriwr Cyfnod Allweddol 3 ar y cwricwlwm newydd.

Gofynnodd y Fforwm sut mae lles Blwyddyn 9-11 yn gweithio gyda maes llafur cytunedig y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG). Dywedodd y Cynrychiolydd Athrawon Uwchradd wrth y Fforwm fod Blynyddoedd 9 a 10 yn cwblhau tair awr y pythefnos a bod Blwyddyn 11 yn gwneud un awr yr wythnos. Astudir hyn ochr yn ochr â lles ond mae'n creu rhaglen sy'n well o ran darparu gan ei fod yn arfer bod yn ddwy sesiwn o bedair awr o fewn y flwyddyn.

Gofynnodd y Fforwm beth oedd y sgôr gymeradwyaeth gan y plant gan fod gan gwrs byr sgôr dda gan fod ganddynt gymhwyster. Dywedodd y Cynrychiolydd Athrawon Uwchradd wrth y Fforwm fod gan Flwyddyn 9 sgôr gymeradwyaeth uchel gan eu bod wedi dod o'r cwricwlwm newydd. Maent yn wynebu rhai anawsterau gyda Blwyddyn 10 wrth gymharu â Chymraeg Gorfodol ond mae'r hyn sy'n cael ei ddarparu nawr yn bodloni gofynion statudol ond heb gymhwyster ar y diwedd. Dywedodd y Fforwm y byddai'n ddefnyddiol i'r Cynrychiolydd Athrawon Uwchradd ddychwelyd i'r Fforwm ar ddiwedd y flwyddyn ysgol ar ôl cyfle i werthuso hyn.

Gofynnodd y Fforwm pa gyfleoedd a oedd ar gael yn y clwstwr i ddatblygu camau dilyniant er mwyn osgoi ailadrodd pethau a sicrhau bod disgyblion yn datblygu gwybodaeth dros amser. Dywedodd y Cynrychiolydd Athrawon Uwchradd wrth y Fforwm eu bod wedi gweithio ar y camau dilyniant gyda Chynradd sy'n bwydo i Uwchradd. Mae gwaith i'w wneud o hyd ac mae gweithdrefnau Sicrwydd Ansawdd ar waith i sicrhau bod gwaith yn cael ei wneud yn yr adran.

Dywedodd y Fforwm ei fod yn hoffi'r dull o ddal dysgu a dealltwriaeth ac yn teimlo bod hyn yn rhoi mwy o ymreolaeth i ddisgyblion ddangos eu dealltwriaeth. Teimlodd ei bod yn hanfodol bod gan ddisgyblion feddwl agored a'u bod yn deall eu lle yn y byd a safbwynt a phrofiad pobl eraill ac nad oes angen atodi achrediad i hynny. Dywedodd y Cynrychiolydd Athrawon Uwchradd wrth y Fforwm eu bod yn rhoi cynnig ar bethau ac yn gweld yr hyn sy'n llwyddiannus a'r hyn nad yw'n llwyddiannus.

Gofynnodd y Fforwm faint o gysylltiad sydd rhwng Hanes, Daearyddiaeth a CGM a sut mae clwstwr dyniaethau yn gweithio yn yr ysgol. Dywedodd y Cynrychiolydd Athrawon Uwchradd wrth y Fforwm fod cyfarfodydd Meysydd Dysgu a Phrofiad (MDaPh) yn cael eu cynnal sydd â phedwar maes ffocws a bod cynrychiolwyr o bob rhan o'r MDaPh. Dywedodd wrth y Fforwm mai'r myfyrwyr sy'n gwneud y cysylltiadau, a gofynnir iddynt ar ddiwedd pob gwers ei chysylltu â rhannau eraill o'r cwricwlwm, a'u bod yn gweithio'n ddigon agos gyda'i gilydd i ddeall yr hyn y mae pob rhan o'r cwricwlwm yn ei wneud.

Dywedodd y Fforwm fod plant yn dysgu am y byd a bod dod yn ddinasyddion egwyddorol, gwybodus yn bwysig a dyma un o'r hanfodion sy'n cyd-fynd â chynllun gwrth-hiliaeth Llywodraeth Cymru.

4 **Sgyrsiau Clwstwr (Caerllion)**

Cyflwynodd yr Ymgynghorydd Athrawon CGM i'r Fforwm

Pwyntiau Allweddol:

-

- **Cynhaliwyd Diwrnod Dyniaethau clwstwr yn Ysgol Gyfun Caerllion a roddodd amser i ymarferwyr drafod eu dulliau o ymdrin â'r cwricwlwm Dyniaethau, gan gynnwys CGM.**
- **Trafododd Ysgol Gyfun Caerllion yr hyn y mae'n ei wneud yng Nghyfnod Allweddol 3.**
- **Mae CGM yn cael ei fonitro trwy wiriadau cynnydd tymhorol.**
- **Awgrymodd Ysgol Gyfun Caerllion y gallai ysgolion cynradd ddatblygu sgiliau CGM dysgwyr fel: disgrifio ac esbonio digwyddiadau, arferion a thraddodiadau crefyddol. Yna gellir datblygu hyn ymhellach ym Mlwyddyn 7 wrth iddynt ddechrau dadansoddi, dehongli a gwerthuso. Mae angen cynnwys trafodaeth ar safbwyntiau bydolwg anghrefyddol hefyd.**
- **Mae trafodaethau gydag ymarferwyr ysgolion cynradd yn dangos bod y dull o ymdrin â CGM yn gymysgedd o wersi integredig ac arwahanol i ddarparu dyfnder gwybodaeth grefyddol ar draws pynciau'r Dyniaethau wrth iddynt archwilio cysyniad. Fodd bynnag, nid yw CGM bob amser yn rhoi ei hun i'r cysyniad gyda rhywfaint o addysgu arwahanol yn angenrheidiol i ddeall y credoau a'r arferion crefyddol.**
- **Amlygodd y trafodaethau cychwynnol fod angen dull mwy plwraliaethol wrth addysgu CGM ac i greu mwy o gyfleoedd i ymchwilio.** Roedd yr ysgol hefyd yn teimlo bod angen iddi weithredu amrywiaeth fwy o ffyrdd o ddal dysgu o fewn CGM.
- **Mae ymarferwyr ar draws y clwstwr yn fwy hyderus wrth ddarparu CGM ac yn teimlo bod ganddynt 'rywbeth i weithio ohono'. Wrth ddal CGM, mae ymarferwyr yn defnyddio amrywiaeth fwy o adnoddau, gan gynnwys fideos.**
- **Mae ysgolion yn dweud bod dysgwyr yn elwa o ddal eu dysgu CGM mewn amrywiaeth o ffyrdd, ac yn mwynhau'r gwahanol ffyrdd y mae CGM yn cael ei ddarparu ynddynt. Mae gwaith cynllunio a monitro CGM mewn ysgolion yn dangos bod ymarferwyr yn dechrau meddwl yn fwy am y blwraliaeth o fewn CGM ac mae ysgolion yn dweud bod dysgwyr yn fwy hyderus i rannu'r hyn y maent yn ei feddwl ac i roi eu barn.**
- **Mae ymarferwyr hefyd yn dechrau newid eu ffordd o gwestiynu ac ymateb mewn gwersi, gan sicrhau bod yr hyn y maent yn ei ddweud yn llawer mwy plwraliaethol, penagored ac yn galluogi disgyblion i feddwl drostynt eu hunain, gan ddatblygu gwahanol safbwyntiau.**
- **Cydweithio gydag ysgolion y clwstwr i drafod sut olwg ddylai fod ar y cwricwlwm 3-16 ar gyfer CGM a sicrhau 'gweledigaeth' a rennir. Roedd y Rhwydwaith CGM yn fuddiol wrth siarad â chydweithwyr eraill a rhannu'r hyn a wnaed mewn gwahanol leoliadau ysgol o ran CGM. Rhannodd y Gwasanaeth Cyflawni Addysg (GCA) fapiau dilyniant ar gyfer CGM a'r Dyniaethau i ddechrau'r broses o ddylunio cwricwlwm sy'n cael ei yrru gan gysyniad.**

Trafodwyd y canlynol:

Dywedodd y Fforwm fod bod â chwricwlwm sydd wedi'i fapio allan i sicrhau ei fod yn flaengar ac yn seiliedig ar werthoedd yn galluogi ysgolion i fod yn llawer mwy cyfforddus gydag agweddau ar CGM.

Dywedodd y Fforwm ei fod yn canfod bod plant sy'n cael eu haddysgu am wahanol grefyddau yn fwy crwn. Gofynnodd a fyddai modd arddangos rhywfaint o waith CGM yn nerbynfa'r Ganolfan Ddinesig. Nododd y Cadeirydd y bydd yn edrych ar hyn gyda'r Pennaeth Addysg.

Dywedodd y Fforwm ei fod yn synnu o ran y farn gynhwysfawr o edrych ar un grefydd bob blwyddyn gan fod y cwestiynau mawr yn croesi pob crefydd a barn anghrefyddol. Gofynnodd a yw'r Hawl i Dynnu'n Ôl yn dal i fodoli ac, os felly, sut fyddai hyn yn gweithio mewn ysgolion cynradd? Dywedodd yr Ymgynghorydd Athrawon CGM wrth y Fforwm fod yr Hawl i Dynnu'n Ôl wedi'i dileu o fewn CGM. Yn yr ysgol ehangach, mae gwerthoedd sy'n cwmpasu'r ysgol i gyd yn fwy o ardal lwyd, er enghraifft, y Nadolig. O fewn gwers CGM, nid oes hawl i dynnu'n ôl ond byddai cyngerdd Nadolig yn dod dan gydaddoli felly mae'r Hawl i Dynnu'n Ôl yn berthnasol. Dywedodd wrth y Fforwm fod ysgolion yn dda o ran adnabod eu rhieni a'u disgyblion ac addasu i'r hyn sy'n gweithio i'w dysgwyr presennol. Amser yw'r prif fater ac mae'r ffocws ar un grefydd yn eu galluogi i wneud y defnydd gorau o'u hamser.

5 **Diweddariadau Addysg / Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg**

Cyflwynodd yr Ymgynghorydd Athrawon CGM i'r Fforwm

Pwyntiau Allweddol:

- **Creu gweminarau ar chwe phrif grefydd y byd a safbwyntiau anghrefyddol.**
- **Gwaith ar CYSAG leuenctid ac Athroniaeth i Blant. Edrych i gael cynrychiolwyr o bum awdurdod lleol Gwent gyda Chadeirydd cylchredol. Byddai'n cynnwys tasgau i'r plant ac yna eu cael i fwydo yn ôl yn y cyfarfod canlynol.**
- **Mae angen sicrhau bod trawstoriad o oedrannau, cefndiroedd a bod ysgolion Cymraeg yn cael eu cynnwys.**
- **Mae Hyfforddiant Gwrth-Hiliaeth yn digwydd ar ddydd lau 18 Ebrill 2024 i annog disgyblion i feddwl am yr holl wahanol safbwyntiau ac uwchsgilio athrawon.**
- **Dysgu proffesiynol ar CGM statudol a'r hyn a fydd yn pontio'r bwlch rhwng cwrs byr a'r ddarpariaeth newydd.**

6 **Cymdeithas Cynghorau Ymgynghorol Sefydlog Cymru ar Addysg Grefyddol (CCYSAGauC) Busnes**

Dywedodd yr Ymgynghorydd Athrawon CGM wrth y Fforwm nad oedd yn bresennol yn y cyfarfod diwethaf felly mae'n aros i'r cofnodion fod ar gael.

7 **Mae A.O.B**

- Dywedodd cynrychiolydd Gwasanaeth Addysg Lleiafrifoedd Ethnig Gwent (GALIEG) wrth y Fforwm mai Gwasanaeth Addysg Amlieithog Gwent yw GALIEG erbyn hyn.
- Gofynnodd y Cynrychiolydd Ffydd pryd bydd cyfarfod nesaf CCYSAGC yn cael ei gynnal. Dywedodd yr Ymgynghorydd Athrawon CGM ei fod ar ddydd Sadwrn 13 Gorffennaf 2024 yn Wrecsam.
- Dywedodd y Pennaeth Addysg wrth y Fforwm mai dyddiad y cyfarfod nesaf yw dydd Mawrth 2 Gorffennaf 2024 yn Ysgol Gynradd St Andrew.